

**ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИЙ СТИЛЬ:
ТЕРМІНОЛОГІЧНА СУБПАРАДИГМА ЕНЦИКЛОПЕДІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ**

С.П. БИБИК, доктор філологічних наук, професор,
Інститут української мови НАН України,
E-mail: sbybyk2016@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9765-497X

Анотація. У статті за результатами системного аналізу текстів офіційно-ділового стилю із урахуванням чинників «комунікативна мета», «прагматичне завдання», «стилістична функція», «інтенція», «жанрово-стильова варіантність» запропоновано нову класифікацію підстилів і жанрів офіційно-ділового стилю української літературної мови. Підкреслено, що традиційно в українській лінгвостилістиці виділяють три його різновиди: адміністративно-канцелярський, дипломатичний та законодавчий. Зауважено, що відома система трьох підстилів вимагає корекції з урахуванням важливого для дослідження функціональних сфер життя літературної мови соціокультурного, комунікативно-прагматичного чинників. Уточнено опис підсистем адміністративного (адміністративного-канцелярського, адміністративно-комерційного та адміністративно-правового), законодавчого, юридичного (судово-адміністративного, кримінально-процесуального) та дипломатичного різновидів ділової комунікації. Схарактеризовано їхні жанрові лексико-граматичні та комунікативно-прагматичні особливості. При цьому наголошено, що не варто сплутувати поняття жанру і підстилю, адже термінологічна субпарадигма кожного функціонального різновиду вже настільки розвинулася і розширилася, що необхідно дотримуватися чіткої градації «від ширшого до вузкого»: стиль – підстилі – жанри з урахуванням писемних та усних форм реалізації – тексти. Відзначено, що термінологічна субпарадигма офіційно-ділового стилю потребує постійної уваги як об'єкт дослідження і кодифікації, що становить перспективу вивчення відповідних текстів і лексикографічного закріплення визначених понять.

Ключові слова: офіційно-діловий стиль, підстиль, жанр, адміністративний підстиль, законодавчий підстиль, юридичний підстиль та дипломатичний підстиль

Актуальність. Зміни в культурі ділового спілкування, писемній (документи) та усній (виступи, доповіді, бесіди, переговори, наради, телефонні розмови тощо), стимулюють до вдосконалення термінологічного апарату її

дослідження, до уточнення вже здавалось би усталених класифікацій підстилів та жанрів офіційно-ділової функціональної сфери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За час становлення і стабілізації / унормування термінологічної субпарадигми «офіційно-діловий стиль» залежно від теоретичних засад тієї чи іншої праці сформувався ряд понять для називання цього функціонального різновиду літературної мови («офіційно-діловий стиль» (І. Г. Чередниченко, В. С. Перебийніс, М. М. Пилинський, О. Д. Пономарів, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько та ін.), «офіційно-ділова мова», «діловий стиль» (М. М. Пилинський, А. Ф. Марахова), «ділова мова» (М. А. Жовтобрюх, М. М. Пилинський, С. Я. Єрмоленко), «мова (стиль) ділових документів»

(А. Ф. Марахова, А. П. Коваль, М. М. Пещак)), перевагу ж віддають термінові *офіційно-діловий стиль* [1, с. 267].

Академічне мовознавство, спираючись на попередній практичний досвід (лексикографічний та дидактичний, 30 – 60-ті рр. ХХ ст.) запропонувало ще в 70 – 80-ті рр. ХХ ст. теоретичні засади вивчення підстилів офіційно-ділового стилю. Традиційно в українській лінгвостилістиці виділяють три його різновиди: адміністративно-канцелярський, дипломатичний та законодавчий. Їх вивчали нерівномірно, оскільки традиція державної української мови перервана під впливом суспільно-політичних чинників. Отже, дослідниками насамперед сучасних (друга половина ХХ ст.) текстів адміністративно-канцелярського підстилю були А.Ф. Марахова, Р.Ф. Возна, І.М. Плотницька, І.Є. Шаргай, Т.С. Лакович. Відомі й праці, у яких випрацьовано поняттєво-теоретична модель дослідження дипломатичного (О.М. Мацько, О.М. Пазинич, Н.М. Поліщук та ін.) та законодавчого підстилів – останні роки з погляду вираження категорії модальності (В.Г. Рогожа) та синтаксичної організації (С.Ю. Ілініч). Усі підстилі офіційно-ділового стилю регулюють нормативно-правові стосунки у державі та поза її межами, допомагають встановити норми поведінки у суспільстві, оскільки визначають чинність певних дій, констатують стан і статус тих чи інших справ у всіх сферах суспільного буття.

З нашого погляду, відома система трьох підстилів вимагає корекції з урахуванням важливого для дослідження функціональних сфер життя літературної мови соціокультурного, комунікативно-прагматичного чинників.

Мета дослідження – обґрунтувати нову систему підстилів офіційно-ділового стилю сучасної української літературної мови, схарактеризувати їхні жанрові різновиди та лексико-граматичні, комунікативно-прагматичні особливості.

Методи. У дослідженні застосовано такі методи: узагальнення, систематизації, функціонального аналізу лексичних, граматичних, структурно-композиційних, комунікативно-прагматичних елементів (для встановлення функціонально-стильових і семантико-стилістичних параметрів складників текстів офіційно-ділового стилю).

Результати. За результатами системного аналізу текстів офіційно-ділового стилю із урахуванням чинників «комунікативна мета», «прагматичне завдання», «стилістична функція», «інтенція», «жанрово-стильова варіантність», вважаємо, що варто диференціювати чотири підстилі офіційно-ділового стилю – *адміністративний, законодавчий, юридичний та дипломатичний*.

Зауважимо, що одні їх характеризують як жанри, що репрезентують певні тематично-ситуаційні сфери [3; 4; 5; 7], інші – як підстилі, що мають відповідні жанрові вияви, втілені в конкретних типах текстів ділових документів [6].

На нашу думку, не варто сплутувати поняття жанру і підстилю, адже термінологічна субпарадигма кожного функціонального різновиду вже настільки розвинулася і розширилася, що необхідно дотримуватися чіткої градації «від ширшого до вузкого»: стиль – підстилі – жанри з урахуванням писемних та усних форм реалізації – тексти. Отож, жанровий поділ текстів офіційно-ділового стилю не усталився. За різними підходами розрізняють: а) за сферами поширення – жанри міжнародноправових документів, кодекси законів і документи діловодства [7]; б) за функціями та комунікативним спрямуванням тих чи інших груп документів – жанри документальні, інформативно-ознайомлювальні, власне інформативні [2].

Офіційно-діловий стиль неоднорідний. Розподілений між різними професійними сферами, він забезпечує чітку, логічну, упорядковану, оперту на законодавство комунікацію. У запропонованій класифікації поєднано диференціацію підстилів і жанрів аналізованої функціональної сфери.

Так, *адміністративний підстиль* характеризуємо як один із різновидів офіційно-ділового спілкування в державній, громадській, економічній, адміністративно-господарській, навчальній та юридично-правовій сферах, функції якого пов'язані з

регулюванням відносин в управлінсько-виконавчому апараті держави, в окремих установах, між громадянами та установами, з доведенням до відома громадян про певні заходи, порядки, вимоги спільноти до них, з оформленням різних видів документів у комерційній діяльності. Адміністративний підстиль виражений у текстах *адміністративного-канцелярського*, *адміністративно-комерційного* та *адміністративно-правового* різновидів.

Адміністративно-канцелярський різновид має характерні писемні жанри: розпорядча (*наказ, постанова, рішення, резолюція, розпорядження*), організаційна (*договір, угода, посадова інструкція, статут, штатний розпис*), інформаційно-довідкова (*автобіографія, резюме, заява, особовий листок з обліку кадрів, пояснювальна записка, доповідна записка, подання, звіт, план, характеристика, витяг з протоколу засідання, довідка* тощо) документація.

Адміністративно-комерційний різновид представлений жанрами: первинно-облікова (*платіжна відомість, особовий рахунок*), банківська (*повідомлення, пересильна відомість, заява на інкасо*), фінансова (*баланс виконання кошторису видатків*), звітно-статистична (*звіт про фінансову діяльність, картка обліку кандидата наук*), планова (*баланс попиту і пропозиції*), ресурсна (*груповий наряд*), торговельна (*акт про переоцінювання товарів*), зовнішньоторговельна (*коносамент, рахунок*), цінова (*індекси оптових цін, баланс грошових доходів*), з праці, соціальних питань і соціального захисту населення (*довідка про доходи сім'ї*), бухгалтерсько-облікова (*звіт про фінансово-майновий стан підприємства*), з пенсійного фонду (*довідка про кількість зареєстрованих платників страхових внесків*) документація.

До жанрів адміністративно-правового різновиду уналежнюють: установчі (*статут, угода*), правозастосовні – юрисдикційні, констатаційні, дозвоільні документи. Тексти адміністративно-правового різновиду забезпечують як управлінські функції установ, організацій, підприємств, так і реалізацію адміністративного права окремих громадян. Цей різновид адміністративного підстилю вважають констатаційним, розпорядчим, таким, що потребує двосторонніх домовленостей, від спирається на дозвоільність, характеризується адміністративним примусом, є юрисдикційним

Крім того, документи адміністративного підстилю диференціюють на внутрішні та зовнішні; службові та особисті; на секретні, службового використання та звичайні; на документи тривалого зберігання та короткотермінові; на оперативні та функціональні.

Усі тексти адміністративного підстилю створюються за формулярами чи зразками з чітко визначеною композицією, розміщенням і змістовим наповненням реквізитів ділових паперів, що відповідають стандартам документообігу. Один з найпоширеніших жанрів адміністративного підстилю – листування. Воно диференціюється: а) за каналом зв'язку (*вхідне, вихідне; електронне, традиційне поштове*); б) за тематичними ознаками (*службове; комерційне – запит, пропозиція (оферта), рекламація*); в) за призначенням (*гарантійний, супровідний, інформаційний, рекламний лист* тощо). У листування використовуються стійкі мовні звороти з відповідною семантикою. Для листування важливий мовний етикет, виражений у характерних офіційних звертаннях і прикінцевих кліше.

Змістове наповнення текстів адміністративного підстилю забезпечує відповідна термінологія на позначення державотворчих, суспільно-економічних, адміністративних, юридично-правових процесів, станів, різновидів документів і т. зв. *канцелярит*. Граматичні особливості текстів адміністративного підстилю відповідають загальним характеристикам текстів офіційно-ділового стилю.

Дипломатичний підстиль – один з різновидів офіційно-ділового спілкування у зовнішньополітичній, міжнародній, державній сферах, функції якого пов'язані з регулюванням відносин між державами, світовими співтовариствами.

Систему дипломатичного підстилю складають писемні (договірна документація (*договір, конвенція, протокол*); дипломатичне листування (*вербальна нота,*

особиста нота, меморандум, вітальний лист, телеграма, пам'ятна записка); документування стану та діяльності дипломатичних агентів за кордоном та усні (зустріч-привітання, прощання, заява, дискусія під час переговорного процесу) жанри міжнародного спілкування у формах монологу, діалогу, полілогу.

На відміну від адміністративного підстилю, стилетвірною ознакою текстів дипломатичного підстилю є офіційно-урочистий колорит. Його забезпечують насамперед книжна, урочисто маркована, компліментарна лексика і фразеологія. На комунікативному рівні – спрямування дипломатичної мови на відстоювання внутрішніх та зовнішніх інтересів країни, діалогізм, скерування на дво- та багатосторонні відносини між комунікантами. Це виражене в комунікативній інтенції впливу, переконання, аргументування, продумування процедур інвенції та диспозиції. Тому тексти дипломатичного підстилю мають сувору композицію: виклад, тези, аргументи (логічні, аналогічні), факти, спростування, висновки. Чітке структурування дипломатичної мови сприяє виробленню композиційних (початкова і прикінцева частини) формул, мовних формул номінування осіб, мовних формул прохання, відмови, співчуття, вибачення, вдячності, мовних формул означення проблемних ситуацій, підтримання контакту, запрошення та вітання та ін. Обов'язковий складник дипломатичного підстилю – *етикетні формули*.

Стильовими ознаками дипломатичного підстилю є багаточленні номінації з історико-культурними і політичними компонентами, які не можна замінювати семантично близькими одиницями, модифікувати, бо вони означають одне суспільно і соціально важливе поняття (назви держав, світових і міжнародних, міждержавних громадських організацій, блоків, фондів, конгресів, комісій та інших утворень, аббревіатури як згорнуті субстантивні формули, лексика іншомовного походження, якій надається перевага, офіційні назви осіб, термінологічні позначення осіб за міжнародним, міжнаціональним статусом.

Певні стилістичні особливості має і дипломатичне листування: означення адресата – індивідуального чи колективного, використання сигналів адресації – грифів, актуалізація посередницької функції дипломата, висунення на перший план суб'єкта. Особливістю цього жанру дипломатичного підстилю є те, що в основному дієслівна лексика позначає процес листування або комунікації взагалі. Активно використовуються конструкції з інфінітивом.

Законодавчий підстиль – один з різновидів офіційно-ділового спілкування в державній, громадській, економічній, адміністративно-господарській, навчальній та юридично-правовій сферах, пов'язаний з організаційною, настановчо-регулювальною та охоронною функціями різних видів документів. Тексти законодавчого підстилю створюються в процесі законотворчої діяльності. Їхні жанри мають насамперед писемну форму (*Конституція, закон, указ, статут, постанова, кодекс*). Усні жанри законодавчого підстилю – парламентські промови, дебати.

Законодавчий підстиль характеризується офіційно-директивним колоритом, фактологічним наповненням формулювань, виклад у текстах об'єктивний, логічно-послідовний, позначений вольовою модальністю. Основу текстів цього підстилю складає суспільно-політична лексика і фразеологія, термінологія цивільного, кримінального, адміністративного права тощо, номенклатура, аббревіатури. З погляду семантики мова нормативно-правових актів абстрагована (оперування книжними термінами і поняттями), однозначна, тобто характеризується чітким змістом слів і термінологічних словосполучень. Стандартизація законодавчого підстилю виявляється у широкому функціонуванні усталених мовних формул на зразок *заподіяння шкоди, завдати ушкоджень, притягнення до відповідальності, в судовому порядку* та ін.

Мову законодавства характеризують як іменникову, оскільки показові в таких текстах віддієслівні іменники (*здійснення, отримання, порушення, надання,*

відведення). Переважають дієслова у формі 3-ї ос. одн. тепер. часу – теперішній припису, інфінітиви, дієслівні форми на -ся з модальністю однозначного твердження. Сильову структуру текстів законодавчого підстилю визначає також синтаксис, який формує провідні інтенції цього функціонального різновиду Актуалізована регулятивно-нормативна модальність. Показова знеособленість викладу виражена у функціях безособових, неозначено-особових, узагальнено-особових, інфінітивних речень, формах на -но, -то. Складнопідрядні конструкції переважають над складносурядними і безсполучниковими. Тексти законодавчого підстилю містять дефініції (визначення термінів).

Для композиційної структури текстів законодавчого підстилю характерне членування речення на дві частини: перша, відділена двокрапкою, містить слово-домінанту, а друга – перелік варіантів реалізації актуального змісту висловлення, розміщених порядково, нерідко – з нумерацією.

Юридичний підстиль виражений у судово-адміністративному та кримінально-процесуальному різновидах, тобто в юриспруденції, де тексти офіційно-ділового стилю виступають знаряддям і способом правового пізнання, оволодіння суспільно-правовим досвідом і передавання правової культури від покоління до покоління.

Судово-адміністративний різновид репрезентують усні (*бесіда, повідомлення, допит, дізнання, вказівка* та ін.) та писемні жанри досудового слідства та судового розгляду: *акт, апеляція, позовна заява, протокол допиту, постанова слідчого, запит, ухвала судді, обвинувальний висновок, касаційна заява* тощо.

Кримінально-процесуальний різновид пов'язаний з технологією проведення процесуальних дій, спрямованих на встановлення правосуддя. Реалізація цього різновиду юридичного підстилю багато в чому залежить від оволодіння юристом судовою риторикою, яка виявляється у жанрах: 1) *судова промова* (адвоката (*захисна*), прокурора (*обвинувальна*), звинувачуваного (*самозахисна*), потерпілого, позивача тощо). Під нею розуміють звернене до суду та інших учасників судочинства і присутніх при розгляді кримінальної, цивільної, адміністративної справи висловлення, в якому містяться висновки щодо тієї чи іншої справи; 2) *репліка*, тобто частина судової промови, основне призначення якої коротко, в стислій формі звернути увагу суду на перекручення фактів, домисли та принципово неправильні судження, допущені учасниками дебатів у своїх промовах; 3) *дебати*, тобто частина судового розгляду, в якій сторони та інші особи, що беруть участь у справі, виступають з промовами з метою переконати суд у тому, яке рішення він повинен постановити.

Висновки і перспективи. Отже, офіційно-діловий стиль повноцінно представлений у різних формах мови, з ним пов'язані різні сфери професійної культури, які розвиваються. Тому цей функціональний різновид потребує постійної уваги як об'єкт дослідження і термінологічної кодифікації, що становить перспективу вивчення і лексикографічного закріплення поняттєвої бази теоретичних і практичних досліджень у галузі лінгвостилістики.

Список використаних джерел

1. Бибик С.П. Офіційно-діловий стиль [Текст] / С.П. Бибик // Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст. : система понять і бібліографічні джерела. – К. : Грамота, 2007. – С. 267–271.
2. Єрмоленко С.Я. Офіційно-діловий стиль [Текст] / С.Я. Єрмоленко // Українська мова: Енциклопедія. – К. : Укр. енцикл., 2000. – С. 414–413.
3. Марахова А.Ф. Діловий стиль сучасної літературної мови [Текст] / А.Ф. Марахова // Мова і час. – К. : Наукова думка, 1977. – С. 199–217.
4. Марахова А.Ф. Мова сучасних ділових документів [Текст] / А.Ф. Марахова. – К. : Наукова думка, 1981. – 140 с.

5. Марахова А.Ф. Офіційно-діловий стиль [Текст] / А.Ф. Марахова // Стиль і час: (Хрестоматія). – К. : Наукова думка, 1983. – С. 182–189.
6. Мацько О. М. Проблема мовного жанру і його особливості в дипломатичних текстах [Текст] / О.М. Мацько // Наука і сучасність. – 2000. – Т. 22, вип. 2, ч. 2. – С. 295–303.
7. Мова і час: розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови [Текст] / [Єрмоленко С. Я., Колесник Г. М., Ленець К. В. та ін.] ; відп. ред. В. М. Русанівський. – К. : Наукова думка, 1977. – 237 с.
8. Українська мова : енциклопедія ; редкол. : Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови) [та ін.]. – Вид. 3-тє, зі змінами і доп. – К. : Вид-во "Укр. енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.

References

1. Bybyk, S.P. (2007). Ofitsiyno-dilovyy styl' [Official-business style]. Ukrayins'ka linhvostylistyka КНКН – pochatku КНКНІ st. : systema ponyat' i bibliografichni dzherela [Ukrainian linguistic style of the XXth – beginning of the XXI century : system of concepts and bibliographic sources]. Kyiv. Hramota, 267-271. (in Ukr.)
2. Yermolenko, S.Ya. (2000) Ofitsiyno-dilovyy styl' [Official-business style]. Ukrayins'ka mova: Entsyklopediya [Ukrainian language: Encyclopedia]. Kyiv. View of the "Ukrainian Encyclopedia" by them. M.P. Bazhana, 414-413. (in Ukr.)
3. Marahova, A.F. (1977). Dilovyy styl' suchasnoyi literaturnoyi movy [Business style of contemporary literary language]. Mova i chas [Language and time] Kyiv. Naukova dumka, 199-217. (in Ukr.)
4. Marahova, A.F. (1981). Mova suchasnykh dilovykh dokumentiv [Language of modern business documents]. Kyiv. Naukova dumka, 140. (in Ukr.)
5. Marahova, A.F. (1983). Ofitsiyno-dilovyy styl' [Official-business style]. Styl' i chas: (Khrestomatiya) [Style and time: (Chestomatia)]. Kyiv. Naukova dumka, 182-189. (in Ukr.)
6. Matsko, O. (2000). Problema movnoho zhanru i yoho osoblyvosti v dyplomatychnykh tekstakh [The problem of the linguistic genre and its features in diplomatic texts]. Nauka i suchasnist' [Science and modernity], vol. 22, ed. 2, part 2, 295-303. (in Ukr.)
7. Rusanovsky, V. ed. (1977). Mova i chas: rozvytok funktsional'nykh styliv suchasnoyi ukrayins'koyi literaturnoyi movy [Language and time: development of functional styles of contemporary Ukrainian literary language]. Kyiv. Naukova dumka, 237. (in Ukr.)
8. Rusanovsky, V., Taranenko, O. ed. (2007). Ukrayins'ka mova : entsyklopediya [Ukrainian language: Encyclopedia], ed.. Kyiv. View of the "Ukrainian Encyclopedia" by them. M.P. Bazhana, 856. (in Ukr.)

ОФИЦИАЛЬНО-ДЕЛОВОЙ СТИЛЬ: ТЕРМІНОЛОГІЧЕСКАЯ СУБПАРАДИГМА ЭНЦИКЛОПЕДИИ УКРАИНСКОЙ ЛИНГВОСТИЛИСТИКИ

С.П. Бибик

Аннотация. В статье по результатам системного анализа текстов официально-делового стиля с учетом факторов «коммуникативная цель», «прагматическое задание», «стилистическая функция», «интенция», «жанрово-стилевая вариантность» предложена новая классификация подстилей и жанров официально-делового стиля украинского литературного языка. Подчеркнуто, что традиционно в украинской лингвостилистике выделяют три его разновидности: административно-канцелярский, дипломатический и законодательный. Замечено, что известная система трех подстилей требует коррекции с учетом важного для исследования функциональных сфер литературного языка социокультурного, коммуникативно-прагматического факторов. Откорректировано описание

подсистем административного (административного-канцелярского, административно-коммерческого и административно-правового), законодательного, юридического (судебно-административного, уголовно-процессуального) и дипломатического разновидностей деловой коммуникации. Охарактеризованы их жанровые лексико-грамматические и коммуникативно-прагматические особенности. При этом отмечено, что не стоит смешивать понятия жанра и подстиля, ведь терминологическая субпарадигма каждой функциональной разновидности уже настолько развилась и расширилась, что необходимо придерживаться четкой градации «от широкого к узкому»: стиль – подстили – жанры с учетом письменных и устных форм реализации – тексты. Отмечено, что терминологическая субпарадигма официально-делового стиля требует постоянного внимания как объект исследования и кодификации, что составляет перспективу изучения соответствующих текстов и лексикографического закрепления определенных понятий.

Ключевые слова: официально-деловой стиль, подстиль, жанр, административный подстиль, законодательный подстиль, юридический подстиль, дипломатический подстиль.

OFFICIAL-BUSINESS STYLE: TERMS SUBPARADYHMA OF ENCYCLOPEDIA BY UKRAINIAN LINGUOSTYLISTICS

S.P. Bybyk

Abstract. *In the article, based on the results of the system analysis of the texts of the official business style, taking into account the factors “communicative goal”, “pragmatic task”, “stylistic function”, “intention”, “genre-style variation”, a new classification of the sub-styles and genres of the official business style of Ukrainian is proposed. literary language. It was emphasized that traditionally in Ukrainian linguistic stylistics there are three types of it: administrative, clerical, diplomatic and legislative. It is noticed that the well-known system of three sub-styles requires correction, taking into account the sociocultural, communicative-pragmatic factors important for the study of the functional areas of the literary language. The description of the subsystem administrative (administrative-clerical, administrative-commercial and administrative-legal), legislative, legal (judicial-administrative, criminal procedure) and diplomatic varieties of business communication has been corrected. Administrative sub-style is characterized as one of the varieties of official business communication in the state, social, economic, administrative, educational, legal and legal spheres, whose functions are related to the regulation of relations in the administrative-executive apparatus of the state, in separate institutions, between citizens and institutions, bringing to the attention of citizens about certain measures, procedures, requirements of the community to them, the registration of various types of documents in commercial activities. Legislative sub-style - one of the varieties of official business communication in the state, social, economic, administrative, educational, legal and legal spheres, connected with the organizational, supervisory, regulatory and security functions of various types of documents. The texts of the legislative subtext are created in the course of lawmaking activity. Diplomatic sub-style - one of the varieties of official business communication in the foreign policy, international, state spheres, whose functions relate to the regulation of relations between states, world communities. Legal sub-style t is expressed in the judicial-administrative and criminal-procedural varieties, that is, in jurisprudence, where the texts of the official-business style act as instruments and methods of legal knowledge, the mastery of social and legal experience and the transfer of legal culture from generation to generation. Their genre lexical-grammatical and communicative-pragmatic features are characterized. It was noted that one should not confuse the concepts of genre and sub-style, because the terminological*

sub-paradigm of each functional variety has already developed and expanded so much that it is necessary to adhere to a clear gradation "from broad to narrow": style – sub-forms – genres taking into account written and oral forms of implementation – texts. It is noted that the terminological sub-paradigm of the official business style requires constant attention as an object of study and codification, which is the prospect of studying the relevant texts and lexicographical consolidation of certain concepts.

Keywords: *official business style, sub-style, genre, administrative sub-style, legislative sub-style, legal sub-style, diplomatic sub-style.*

УДК 811.124:712:63(062.21)

СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ТЕРМІНІВ ЛАНДШАФТУ І НАЗВИ РОСЛИН, ЯКІ ЇХ СУПРОВОДЖУЮТЬ

І. І. ВАКУЛИК, кандидат філологічних наук, доцент,

E-mail: vakulyk@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-4812-7719

О. В. ШИНКАРУК, кандидат юридичних наук, доцент,

E-mail: aleksandra.shyn5@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-5494-1370

О. М. БАГАЦЬКА, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: bagackaya_oksana@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5494-1370

Анотація. Термінологічні системи з надзвичайною швидкістю змінюються і поповнюються новими поняттями відповідно до змін рівня наукових знань. Відтак проблеми термінології як складової частини проблематики загального мовознавства знаходяться у призмі сучасної лінгвістики. Посилюється активність досліджень складових елементів мікросистем, викликанні потребою вивчення номінацій нових понять.

У статті проаналізовано семантичне поле термінів ландшафту і назви деревних та кущових порід, які їх супроводжують; згруповано терміни за основними тематичним групами; розглянуто найпоширеніші терміноелементи, за допомогою яких можуть конструюватися сучасні терміни, а також встановлено шляхи запозичень термінів до сучасної української мови.

Проведене дослідження ґрунтується на використанні ботанічної таксономії, застосуванні загальнонаукових методів аналізу, синтезу й порівняннi. Професійні терміни із семою «рослинність» утворюються шляхом калькування, прямих (із подальшою асиміляцією мовної оболонки слова) та опосередкованих запозичень. Мовами-донорами виступають як мови європейського ареалу (латинська, грецька, німецька, італійська, іспанська, англійська), так і японська. Конструювання сучасних термінів відбувається за допомогою найпоширеніших фінальних терміноелементів (-арій/-аріум, -тет, -ус, -ура). Також ми можемо стверджувати, що ланцюжки запозичень з інших мов (фр. < італ.; фр. < ісп.; фр. < нід.; фр. < лат; пол. < італ.) є одним із способів поповнення словникового складу мови поряд із словотворенням.

Ключові слова: ландшафт, термін, терміноелемент, запозичення, назви деревних порід